ÖTÜKEN

ALLO... ALLO... YETİŞİNİZ!

Cingöz Recai'nin Harikulade Maceraları

PEYAMİ SAFA
SERVER BEDİ

NOTLANDIRARAK HAZIRLAYAN
SEVAL ŞAHİN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1460
EDEBÎ ESERLER: 763

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-863-9

www.otuken.com.tr otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Karakış Basım

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İstanbul- 2019

Peyami Safa (2 Nisan 1899-15 Haziran 1961)

2 Nisan 1899'da İstanbul Gedikpaşa'da doğdu. Babası Şair İsmail Safa, annesi Server Bedia Hanım'dır. Bir buçuk yaşındayken babası Sivas'ta öldü. İlk öğrenimine Gedikpaşa'da Menbaül-İrfan Mektebi'nde başladı. Eğitimi devam ederken dokuz yaşında, sağ kolunda ortaya çıkan kemik veremi yüzünden uzun bir hastalık dönemi geçirdi. (1908). 1910'da başladığı Vefa İdadisi'ni bu hastalık ve geçim darlığı sebebiyle bırakmak zorunda kaldı. *Bir Mekteplinin Hatıratı / Karanlıklar Kralı* (1913) adlı ilk kitabını Vefa İdadisi'ndeki öğrenciliği sırasında çıkardı. Tiyatro eğitimi almak için Darülbedayi imtihanlarına girdi, kazandı, ancak devam edemedi (1914). Posta-Telgraf Nezareti'nde göreve başladı. Ardından Boğaziçi'ndeki Rehber-i İttihad Mektebi'ne muallim olarak girdi (1917). Bu dönemde *Fağfur, Servet-i Fünûn* ve *İctihad*'da yazdı. Bir süre Düyun-ı Umumiye İdaresi'nde çalıştı (1918).

Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Yirminci Asır* gazetesini çıkardı. (1919). *Yirminci Asır* kapandıktan sonra *Tercüman-ı Hakikat* ve *Tasvir-i Efkâr* (1922), Cumhuriyet'in ilânının ardından *Son Telgraf*, *Son Saat* ve *Son Posta* gazetelerinde çalıştı. 1924 yılında Server Bedi takma adıyla meşhur Cingöz Recai tipini yarattı. Halil Lutfi (Dördüncü) ile birlikte *Büyük Yol* adlı bir gazete çıkardı (1925). Aynı tarihlerde hem Server Bedi hem Peyami Safa imzasıyla *Cumhuriyet*'te yazdı. Bu gazeteyle ilişkisini fıkra yazarı ve edebiyat sayfası yöneticisi olarak aralıklarla sürdürdü (1928-1940). *Resimli Ay*, *Hareket* dergilerinde yazdı. Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Hafta* dergisini çıkardı. (1935). *Hafta*'nın ardından *Kültür Haftası*'nı çıkardı.

Cumhuriyet'ten sonra *Yeni Mecmua, Tasvir-i Efkâr, Çınaraltı, Büyük Doğu, Vakit* ve *Ulus* gazetesinde yazmaya başladı (1949-1953). Bursa'dan milletvekili adayı oldu ancak seçimi kazanamadı (1950).

Peyami Safa bir süre sonra *Türk Düşüncesi* dergisini yayımlamaya başladı (Aralık 1953) ve *Milliyet* gazetesi yazı kadrosunda yer aldı (1 Ekim 1954). Ardından *Tercüman*'a geçti (Mart 1959). *Büyük Doğu*'da ve *Havadis* gazetesinde yazdı (21 Temmuz 1960). *Düşünen Adam* dergisinde (5 Ocak 1961) ve *Son Havadis* gazetesinde (10 Mart 1961) yazmaya başladı. 15 Haziran 1961 tarihinde Çiftehavuzlar'da öldü ve Edirnekapı Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Peyami Safa'nın 1914-1961 yılları arasında gerçek ismiyle ve Server Bedi, Çömez, Serazad, Safiye Peyman, Bedia Servet gibi takma adlarla yazdığı süreli yayınlar şunlardır: Gazete: *Büyük Yol, Cumhuriyet, Havadis, Milliyet, Son Havadis, Son Posta, Son Telgraf, Tan, Tasvir, Tasvîr-i Efkâr, Tercüman, Tercümân-ı Hakîkat, Ulus, Vakit, Yirminci Asır*. Dergi: *Aydabir, Aydede, Bozkurt, Büyük Doğu, Çınaraltı, Düşünen Adam, Edebiyat Gazetesi, Fağfur, Hafta, Hareket, Hayat, Heray, İctihad, İslâm Mecmuası, Kültür Haftası, Re-*

simli Ay, Resimli Şark, Seksoloji, Servet-i Fünûn, Türk Dili, Türk Düşüncesi, Türk Yurdu, Türklük, Yedigün, Yeni Çağ, Yeni İstiklâl, Yeni Mecmua, Yeni Türk Mecmuası.

Eserleri. Hikâyeleri. 1. *Gençliğimiz* (1922). 2. *Siyah Beyaz Hikâyeler* (1923). 3. *Ateş Böcekleri* (1925). 4. *İstanbul Hikâyeleri* (tarihsiz). 5. *Hikâyeler*. İlk Defa Bütün Hikâyeleri Bir Arada (1980). *Asrın Hikâyeleri*'yle *Siyah Beyaz Hikâyeler*, *Ateş Böcekleri* ve *Resimli A*y mecmuasının 1930 yılında verdiği Resimli Hikâyeler ilâvesindeki hikâyeler Halil Açıkgöz tarafından bir araya getirilmiştir.

Romanları. 1. *Sözde Kızlar* (1922). 2. *Şimşek* (1923). 3. *Mahşer* (1924). 4. *Bir Akşamdı* (1924). 5. *Canan* (1925). 6. *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* (1930). 7. *Fatih-Harbiye* (1931). 8. *Bir Tereddüdün Romanı* (1933). 9. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949). 10. *Yalnızız* (1951). 11. *Biz İnsanlar* (1959). Peyami Safa'nın ayrıca *Gün Doğuyor* adlı bir piyesi yayımlanmıştır (1937). Ayrıca Server Bedi takma adıyla çok sayıda roman ve hikâye kitabı yayımlamış, tefrika etmiştir. Bu eserler de Ötüken Neşriyat tarafından Server Bedi Külliyatı başlığı altında 2018 yılından itibaren yayımlanmaya başlamıştır.

Diğer Eserleri. 1. *Türk İnkılâbına Bakışlar* (1938). 2. *Felsefî Buhran* (1939). 3. *Millet ve İnsan* (1943). İkinci baskısı *Nasyonalizm* adıyla yapılmıştır (1961). 4. *Mahutlar* (1959). 5. *Sosyalizm* (1961). 6. *Mistisizm* (1961). 7. *Doğu-Batı Sentezi* (1962). 8. *Kızıl Çocuğa Mektuplar* (1971). Yukarıdaki üç eseri ayrıca *Nasyonalizm-Sosyalizm-Mistisizm* adıyla bir arada basılmıştır (1975).

Büyük Avrupa Anketi adlı eseri (1938) Peyami Safa'nın 1936 yılında çıktığı Avrupa seyahatini anlatır. Peyami Safa'nın çeşitli gazete ve dergilerdeki yazılarından seçmeler konularına göre tasnif edilerek "Objektif" adı altında basılmıştır: *Osmanlıca, Türkçe, Uydurmaca* (1970); *Sanat, Edebiyat, Tenkit* (1971); *Sosyalizm Marksizm Komünizm* (1971); *Din, İnkılâp, İrtica* (1971); *Kadın, Aşk, Aile* (1973); *Yazarlar, Sanatçılar, Meşhurlar* (1976); *Eğitim, Gençlik, Üniversite* (1976); *Yirminci Asır, Avrupa ve Biz* (1976). Peyami Safa, *Cumhuriyet Mekteplerine Millet Alfabesi* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat* (I-IV, 1929), *Yeni Talebe Mektupları* (1930), *Büyük Mektep Nümuneleri* (1932), *Türk Grameri* (1941), *Dil Bilgisi* (1942), *Türkçe İzahlı Fransız Grameri* (1948) gibi ders kitapları da kaleme almıştır.

Hazırlayanın Notu: Elinizdeki kitap, ilk olarak 8 Kânun-ı Evvel 1932-7 Mart 1933 tarihleri arasında *Cumhuriyet* gazetesinde 73 sayı olarak "Allo… Allo… Yetişiniz! Cingöz Recai'nin Harikulade Maceraları" adıyla tefrika edilmiş; kitabın ilk baskısında ve 1944 yılında yapılan baskısında bu ad kullanılmış, 1968 yılından sonra eser, *Zeyrek Cinayeti* adıyla basılmıştır. 1968 yılında yapılan bu baskıda, eserin adının neden *Zeyrek Cinayeti*'ne çevrildiğine dair bir açıklama yoktur. Bu sebeple, yazarın sağlığında eser, *Allo… Allo… Yetişiniz!* olarak basıldığı için kitabın elinizdeki baskısında bu isim tercih edilmiştir. Eser yayıma hazırlanırken orijinal imlâsına mümkün olduğunca müdahale edilmemiş, imlâ günümüze uyarlanmış, bugün kullanılmayan kelimeler ile yabancı dillerden geçen kelimelerin anlamları ve yer, kavram, özel isimler vb. dipnotta açıklanmıştır. Eserin ilk baskısı ile tefrikası arasındaki karşılaştırmalar da dipnotta verilmiş, tefrikada bulunup eserde bulunmayan kısımlar [] içinde metinde verilmiştir.

KİMSESİZLERİN KİMSESİ CİNGÖZ RECAİ

Suat DUMAN

Osmanlı İmparatorluğu büyük cüssesi ve belleklerdeki heybetli imgesiyle çöküş aşamasında bile herkeste bir 'acaba' tereddüdü bırakmıştır: Tarih soğuk servis edilen bir bilimdir, her şey o kadar sıcakken olguları bir bir sıralayıp, gideni ve gelmekte olanı yapay zekâ da söyleyemiyor bize -en azından şimdilik!- Yıkılan, her iki anlamda da yıkılan -içten içe çürüyen ve dışardan da amansız bir kuvvetle iteklenen- imparatorluğun bu haline teşhis koymak mı daha zordu; yerini daha küçük ama yüzyılın yeni yüzüne daha hazır, diri ve imparatorluğun diğer unsurlarına da hedef koyabilen bir Cumhuriyet'in ne mene bir iş olduğunu görmek mi?

O büyük sarsıntıların yaşandığı aşağı yukarı yüz yıllık dönemde edebiyatçılarımızı bir büyük tarihin kapanışı, bir imparatorluğun, ufku zorlayan sınırların, küresel-dinsel otoritenin dağılışı kadar, bir Cumhuriyet'in, sınırları silahla aşındırarak değil, silahla savunarak çizilen, güçlüklerle, belirsizliklerle çevrili yeni bir devletin filizlenişi de sarsmış olmalı. İkisi bir arada ve birbiriyle mücadele içinde, aynı anda gerçekleşti. Yüzyıl başında toplumun en dinamik kesiminin, askerleri bir kenara koyup, yazarlar ve şairler olduğu varsayımıyla konuşursak, yaşanan altüst oluşun kaleme alınan metinlerde müthiş bir coşkuyu tetiklediğini tahmin etmek güç değil. Kimisi artık mazi olana ağıt yakarak ve onunla birlikte mazi olmayı seçerek karşıladı yeni yüzyılı, kimisi şafağın doğuşunu kaygıyla ama saygıyla izledi!

Ara dönem romanları bir çeşit arafta yazıldı. Bunu hem dilde hem hikâyenin çevresinde döndüğü temalarda hem de yazarın karakterleri aracılığıyla görünür kıldığı tavrında gözleyebiliyoruz. Cumhuriyet'le birlikte dil sadeleşmiş, Osmanlı'nın yozlaşmış kurumları cesaretle eleştirilmiş, eskinin izleri devrimci Cumhuriyet'in demir süpürgesiyle süpürülmüş, ön-

cülerin zihinlerini zapt etmiş kalın bir sis tabakası dağılıp gitmiştir adeta. Bütün bunlar ilk dönemi tanımlasa da devamında, yani eskiyle hesaplaşma bir ölçüde tamamlanıp geleceğin tasavvuruna sıra geldiğinde -ufku savaş yıllarında bilenmiş, zihni pirüpak büyük yönetici ve az sayıdaki nitelikli kadroyu bir kenara koyarsak- sorular yanıtlardan fazladır.

Medeni milletler arasında olmak hedefi bir yandan, bir köy toplumu olduğunun kabulü diğer yandan, kent ve kentli yaratmak hedefi bir yandan, tarım toplumunu örgütlemek ihtiyacı ve hedefi diğer yandan… Genç Cumhuriyet birbiriyle -çelişik değilse de- yarışır görünen bu tespit ve idealler arasında konumlanmaya çalıştı. Millet, yani genç yaşlı, kadın erkek, işçi, köylü, esnaf, asker, memur, tüccar, Müslüman, gayrimüslim herkes bu hedefin arkasında saf tutmaya çağırıldı. Öncü aydınların, yazar şairlerin ikirciklendiği yer de tam olarak orası oldu. Cingöz Recai serisi tam olarak bu zamanın ürünüdür: Zamanın kötülüklerine, zamanın gerisinde araçlarla müdahale edebileceğini düşünen şaşkın aydının 'maceracı' arayışının ürünü. Kimdir o?

Arséne Lupin mi Robin Hood mu?

Peyami Safa, biraz da para kaygısıyla avantür romanlar yazmaya başladığında, eserlerini sahiplense de üzerlerine adını koymaktan imtina eder yine de: *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu*'nun yazarının adı, eğlencesine yazılmış alelade bir metnin üzerine koyulmamalıdır! Nihayet Server Bedi imzasıyla soruları çoğaltmıştır, Peyami Safa imzasıyla yanıtları![1] Gel zaman git zaman, gülümseyerek yazdığı avantürler ciddiyetle kaleme aldığı metinlerde idealize edilen yanıtlardan, yeni toplum denen yeni problemin anlaşılmasında daha işlevsel bir rol oynamıştır.

---

[1] Peyami Safa'nın Server Bedi imzalı Cingöz Recai kitapları için bkz. Seval Şahin, *Kültürel Sermaye, Kibar Hırsız ve Şehir*, Bağlam Yay., İstanbul, 2011.

Server Bedi'nin eğlenceli karakteri teknik olarak bir hırsızdır, bu yakıştırmadan kahramanın kendisi pek hoşlanmasa da. Bir hırsızı idealize etmek Safa'ya da ağır gelmiş olmalıdır. Safa'nın ömrühayatındaki çelişkilerin bir yansımasıdır bu durum. Safa, Recai'nin keyfi için çalan bir adi suçlu değil, aslında daha büyük soyguncuların, halktan, milletten, devletten çalanların servetlerini halk, millet ve devlet adına geri alan bir karakter olduğunu ısrarla sık sık hatırlatmak zorunda kalmıştır. Karakter Recai, Safa'nın imparatorluktan Cumhuriyet'e geçişi yorumlamadaki gelgitlerini bu açıdan çok iyi yansıtmaktadır. Cingöz Recai belirttiğimiz yönüyle, bir mahkeme kararını uygulamasa da adaletin gereğini yerine getirmektedir. Yasaya aykırı davranmakta ama adalete hizmet etmektedir. Zaten Cingöz Recai'nin örgütlenme şeması incelendiğinde, bu gizli yeraltı örgütünün -kendi haberleşme ağı, hiyerarşisi, hücreleri olan son derece geniş bir ağdan söz ediyoruz- bütün ayrıntıları verilmiş ama adı sakınılmış bir istihbarat örgütü olduğu sonucuna varabiliyoruz: Her istihbarat örgütü gibi her yerdedir ve hep inkâr halindedir!

Recai'yi anlamaya (anlatmaya) çalışırken Peyami Safa'nın (Server Bedi'nin) referansları da kafa karışıklığını gösterir aslında. Cingöz Recai kendisini Avrupalı meşhur hırsız Arséne Lupin'le kıyaslar. Bu doğru bir kıyaslama mıdır, düşünmek gerekir. Lupin, evet tıpkı Recai gibi teşkilatlı bir hırsızdır.[2] Fakat bu teşkilat tamamen soygun odaklıdır. Lupin tereyağından kıl çeker gibi söz gelimi bir şatoyu, kuleleriyle birlikte çalabilir ve bundan o sırada içinde bulunanların bile haberi olmayabilir. Fakat Lupin'de Recai'nin hak edilmemiş

---

[2] Ayrıntılı bilgi için bkz. Seval Şahin, "Hırsız Kim? Cingöz Recai ve Arsène Lupin", *Hece Dergisi Peyami Safa Özel sayısı*, Ocak 2015, sayı: 217, s. 104-115. *Edebiyatın İzinde: Polisiye Edebiyat*, Haz. Seval Şahin-Banu Öztürk-Didem Ardalı Büyükarman, Bağlam Yay., İstanbul, 2013 ve Seval Şahin, *Cinai Meseleler*, İletişim Yay., İstanbul, 2017.

kazanca, sermayenin kanlı birikimine duyduğu hıncı bulamayız. Lupin bir soylu sayılmaya hayır demeyecektir; Recai, yöntemi baştan ayağa çarpık olsa da, soyu inkar edilmişlerin -genç Cumhuriyet'in itibarını iade ettiği büyük kalabalığın- saygın bir ferdi, belki biraz daha fazlası, diyelim hamisi olmak istemektedir.

Diğer taraftan Cingöz, Robin Hood'la da birebir örtüşür mü, tartışılır. Hood klişe ifadenin hakkını veren bir figürdür: zenginden alıp yoksula! Recai, evet zengini soymaktadır ama bir, öncelikle kendisi için çalışanları ihya etmektedir ve iki, devlet refleksi göstermektedir: Onun soygunları hemen her zaman emniyetin de peşinde olduğu bir suçlunun ve/veya suç örgütünün ele geçirilmesi, yakalanmasına da doğrudan hizmet eder. Bu yönüyle Recai, feodal dönemin baskıcı derebeyine isyan eden kanun kaçağından ayrılır. Recai derebeyine isyan etmemektedir, bu belki daha sonra Yaşar Kemal'in kaleminden okuyacağımız İnce Memed için daha doğru bir referans olurdu, Recai merkezî idarenin yanındadır ve kanun kuvvetlerinin ilan edilmemiş bir unsuru gibidir. Zenginden alır, devlete verir: Bir ütopya sürdürücüsü değildir, yalnızca zenginlerden alan ilan edilmemiş bir vergi memurudur! Esasında onu eğlenceli yapan da budur. Vergi memurlarının yarattığı antipatinin tersine, emeğiyle geçinenin, küçük esnafın, köylünün, muhtacın, işsizin, çulsuzun, biçarenin yüzünü güldüren bir güven unsurudur o. Devlete güveni, millet olmanın, sınıfsız imtiyazsız bir kütle olmanın, bu şekilde de mümkün olabileceğini gösteren gayriresmî bir hükümet çalışanıdır: en azından kendinde gördüğü budur. Devletin, her daim peşindeki komiser Mehmet Rıza'nın kararlı takibi öyle olmadığını düşündürmektedir.

*Allo… Allo… Yetişiniz!'*de Recai, kendi tipiğini yineler, devlete ait olması (millet için harcanması) gereken bir hazineye göz koyar, bu hazinenin peşindeki kanunsuzları bertaraf edip emniyete teslim eder, hazineyi de devlet yararına kullanıma açar! Bunu yapsa yapsa devlet yapar, Recai, devletin uyanık gözüdür.

Safa/Bedi/Recai

Peyami Safa edebiyatımızın özgün isimlerinden biri. Gerek ikili işlemiş kalemi gerekse politik konumlanışındaki, savrulmalar demeyelim, arayışlar onu hep göz önünde tutmuş. Yine de onu Cumhuriyet döneminin idealist kalemlerinden saymak mı doğru, arafta kalmış bir kararsız kabul etmek mi bilemiyorum. Dahası hangisinin müstear isim olduğunun bile tartışmaya açık olduğunu düşünüyorum: Server Bedi mi yazarının çizgisini isabetle veriyor Peyami Safa mı? Doğrusu her iki kalemin de birazcık Cingöz Recai olduğunu iddia edeceğim. Cumhuriyet düşüncesini fırsata çevirmiş bu hırsız, Cumhuriyet düşüncesine yarar mı sağlamıştır zarar mı? Soru esasında budur ve yanıtı yazarının kimliği, kim olduğu açısından da ipuçları verecektir diye düşünüyorum.

Cumhuriyet düşüncesi ağaları, beyleri, şeyhleri, dervişleri tasfiye etmeyi devrim programının en başına yazmıştı. Bunu yaparken Osmanlı'nın yereldeki sürdürücüsü olan sınıfın dağıtılması kadar, demokratik kültürün yerleşmesi hedefi de vardı. Zihnen, fikren, manen ve maddeten kendine yetebilen bireyler ve toplum yaratma ideali. Batı'dan birkaç yüzyıl sonra da olsa hâkimiyeti yeryüzüne indirmek öncelikli işlerdendi. Bu, Kurtuluş Savaşı'nın acı bir şekilde öğrettiği yeni bilgiyle yoğrularak şekillendi: Emperyalizm çağında ulusal bilinç yaratmanın zaruretiyle. Cingöz Recai bu noktada Cumhuriyet idealiyle çelişmekte, dahası ters düşmektedir.

Ulusal bilinç zenginin talan edilmesiyle değil, gündelik hayatın ortak üretimiyle mümkün olabilirdi. Dışarda kalanla -Yunan ve Sovyet halklarında şekillendiği üzere- Kurtuluş Savaşı yıllarının ortaya çıkardığı dost ve düşman bloklarla sınırların tanımlanması, buna karşılık içerde çatışmaların, zıtlıkların ortadan kaldırılması esas kabul edilmiştir. Recai bu düsturun sürdürücüsü değil, olsa olsa çarpık, eski düzenin kir-

leriyle yetişmiş bir mümessilidir. Safa/Bedi ikilisi, tıpkı Recai gibi oyuna yanlış eklemlenmiş olmanın problemleriyle sonsuza dek karşı karşıyadır artık: Çalmayacaksın, bu kuralı bir kez çiğnedikten sonra seni Cumhuriyet bile savunamaz. Kimseye yaranamamış, hasılı kimse ona kendini beğendirememiştir. Cingöz Recai'nin övünebileceği tek şey kalmıştır geriye, Sherlock Holmes'ün onu yakalayamamış olması! Recai bir şehir Hood'u değil, Hood'un bir karikatürü olarak tezahür eder bu nedenle: Feodal beylerin döneminde birikimin dağıtım mekanizmasını bozarak demokratik devrimin habercisi olan Hood, çağının doğal kahramanıydı; Recai'nin sanayi çağında yaptığıysa cingözlükten ibaret kaldı, ne yoksulluğa çare olabildi, ne zenginliği bitirebildi. Bugün artık Cingöz Recai romanlarını, yazarının idealize ettiği zenginden çalıp fakire veren zeki halk kahramanı gibi değil de son derece iyi yazılmış dedektif hikâyeleri gibi okumanın doğru olduğunu düşünüyorum. Bugün artık Recai'yi büyük yapan cingözlüğü değil, muammaları aydınlatmaktaki analitik zekâsı ve stratejik düşünme yetisidir. Cingöz Recai, Holmes'ün yakalayamadığı suçlu değil, Holmes'ün çözemediği muammayı çözen dedektif olduğu ölçüde büyüktür!

Cingöz Recai'nin harikulâde maceraları

Yazan: SERVER BEDİ

— 1 —

Cingöz Recai, yeni tuttuğu Ayaspaşa'daki apartımanının denize bakan odasında, bir divanın üstüne yüzükoyun uzanmıştı ve iki saatten beri, hiç kımıldamadan, gözlerinin önünde uzanan denizi seyrediyordu. Fakat onun tabiatını bilenler, bu halde yatarken denizi de, balkonu da, pencereyi de görmediğini, ince bir şey düşündüğünü anlarlar.

Vakit akşam. Hava kararıyor ve odanın içindeki eşya, karanlığın rüzgârile dağılıyormuş gibi gözden kayboluyordu. Cingöz Recai bir kolunu uzattı ve divanın baş ucuna yakın yazı masasının kenarından sarkan elektrik düğmesine bastı, içeriye giren bir adamına emir verdi:

— Jale'yi gönder!

Biraz sonra genç bir kız içeri girdi. Cingöz, vaziyetini hiç değiştirmeden, arkasında duran kıza dedi ki:

— Eğer beni biraz aydınlığa lâyık görüyorsanız, lütfen, evvelâ şu ışıkları yakınız; sonra da biraz evvel okuduğunuz gazeteyi getiriniz!

Kız elektrikleri yaktı ve dışarı çıktı. Cingöz Recai Amerika'dan geleli üç ay olmuştu. Öteki evlerine, apartımanlarına pek az uğruyor ve çoğu vaktini bu apartımanda geçiriyordu. Üç senedir görmiyeli İstanbul ne kadar değişmiş! Evvelâ polisteki yeni teşkilât yüzünden, meşhur rakibi, sertaharri memuru Mehmet Rıza'yı açığa çıkarmışlar. Şimdi o, Avrupa'da olduğu gibi, ancak hususî davetler üzerine iş kabul ediyormuş ve Galata'da bir de yazıhanesi varmış. Boş durmaktan hiç hoşlanmıyan Cingöz, Mehmet Rıza'yı da içine karıştıracağı yeni bir sergüzest aramakla meşguldü. Onsuz bir vak'anın ne tadı olur? Hatta Cingöz Amerika'da yola çıkmadan evvel Mehmet Rıza'ya bir telgraf çekmiş ve İsatnbul'a «düşeceğini» haber vermişti.

Her akşam, daktilosu olan bu kıza gazeteleri okutuyor, kendisi divana yüzükoyun uzanarak dinliyor ve zabıta vak'aları arasında ilham verecek, dişe dokunur bir şey arıyordu.

Jale içeri girdi, Cingöz'ün yazı masası başına ve koltuğuna oturdu, gazeteyi açtı ve sordu:

— Gene o parçayı mı okuyayım?

— Eğer güzel gözleriniz yorulmazsa... Evet!

Jale okudu:

Hacı delirm'ş mi?

Zeyrek'te garip bir vak'a

«Zeyrek'te Hacı Kasım Ağa mektebi civarında oturan Zihni Efendi ihtiyar bir adamdır ve aylardanberi mahalleliyi hayrete düşüren garip bir adet edinmiştir: Gece yarıları yatağından kalkıyor, aşağı iniyor, elîne bir fenerle büyük bir bıçak alıyor,